

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Sfîntul Gheorghe.

Pela anul 300 al erei creștine evanghelia predicată de Fiul teslarului din Nazaret străbătuse atît în colibele săracilor cît și în palatele împăraților. Statul roman, stăpînitorul lumii de pe atunci, nu vedea cu ochi buni noua sectă, asupra căreia ignoranța unora aruncase învinuirii grele, învinuirii cari își aveau rădăcina în misticismul cultului creștin. Împărații romani vedeau în creștini pe vrăjmașii interni ai statului, cari îl subminează în ascuns. Într'un timp, cînd nimeni nu punea niciun preț pe religia străbună, cu nenumăratele ei zeități și al cărei cult a constat numai din forme goale; cînd nimeni nu se închina și nu aducea jertfe din convingere, sau din bigotism, ci numai din obicinuință: Împărații, guvernorii, și toți oficanții statului roman, aderenți ai religiei strămoșești, siliau pe creștini să aducă jertfe nenumăratele zeități, împrumutate dela toate popoarele subjugate. Creștinii se sustrăgau dela cultul public al religiei străbune, și se închinau unei zeități nevizibile; ear apărătorii datinelor strămoșești tocmai prin cultul păgînismului voiau să pună la probă credința și alipirea de statul roman a noilor sectari. Nerespectarea cultului public era considerată ca o călcare de lege.

Rațiunea însă s'a revoltat împotriva „deşertăciunii idolești“. Bogații, sătui de plăcerile lumii, săracii, obidiți și asupriți de

cei puternici, -- nu aflau nicio mîngăere. Inima cu toate sbuciumările ei căuta repaos, dar nu-l găsea. Evanghelia cu învățaturile ei mîngăetore, atît pentru săraci cît și pentru bogați, a prins în vraja sa și pe unii și pe alții. Împărații se văd siliți a da porunci aspre pentru respectarea datinelor moștenite. Ceice nu se supun poruncii împărătești, sînt pedepsiți cu cea mai mare asprime, prigoniiți, aruncați în temniță, chinuiți în modul cel mai înfiorător, ba chiar uciși. În aceste vremuri de grea cercare, cîți n'au fost puși în fața alternativei: Să urmeze rațiunei, ori să-și innăbușe conștiința de frica pedepselor? Mulți au șovăit, dar foarte mulți au răbdat toate prigonirile, toate pedepsele, ba chiar și moartea, pentru că au avut îndrăzneală a-și mărturisi convingerea pe față. Memoria astorfel de bărbați, cari s'au putut avînta până la un înalt grad de perfecțiune, s'a păstrat cu sfîntenie în inima posterității. Exemplul lor a fost urmat, și din singele martirilor au răsărit alți martiri. Un astfel de exemplu este și *mucenicul Gheorghe*.

Împărăția faimosul Dioclețian. Temnițele erau pline de aderenții lui Christ, pămîntul adăpat de singele creștinilor. Gheorghe era tribun militar în Capadochia, un boer, bogat și cu vază. Împăratul și-a convocat sfetnicii, din cari făcea parte și Gheorghe, ca să decidă asupra măsurilor ce sînt de luat față de creștini. În mijlocul adunării de boeri, cari erau porniți cu răutate asupra creștinilor, deodată se ridică tribunul militar din

Capadochia. Glasul său resună puternic pentru apărarea celor prigoniiți, și cu îndrăzneală mărturisește, că el însuși face parte din aderenții religiei noi. Toți steteau înmărmuriți. Împăratul nu poate grăi de minie; face numai un semn sfetnicului său Magentie, ca să răspundă lui Gheorghe. Se fac încercări a-l abate cu promisiuni frumoase dela părerea lui. Dar înzadar! Gheorghe stă neclintit ca o stîncă puternică, lovită de valurile turburate. Din acest moment se încep chinurile lui. E aruncat în temniță, bătut, chinuit în modul cel mai înfiorător; țintuit pe roată, acest obiect îngrozitor care a fost practicat și pe timpul incvizitiei spaniole; aruncat într'o varniță, pus să alerge în călțuni de fer, cu cuie ascuțite dinlăuntru... El însă rabdă toate cu bărbăție. Legenda posterioară l-a încununat și cu darul facerii de minuni: tămăduirea bolnavilor și învierea morților. Și cu totdreptul! Pe cîți bolnavi cu sufletul, cari șovăiau de frica pedepselor, nu i-a vindecat tăria credinței lui Gheorghe, și răbdarea lui fără cîrtire până la sfîrșit? Și cite inimii moarte n'a înviat el prin aceasta, făcîndu-le să lupte pentru ideal! Insași împărăteasa *Alexandra*, soția lui Dioclețian, face parte din ceata celor înviați din moartea sufletească, în care zăcea pîn'aci.

Și cîți sînt încă și azi, cari fiind bolnavi cu sufletul, au trebuință de tămăduire! Cît de mare e lipsa de caractere, și ce enorm e numărul celor mici de suflet! Cîți sînt și astăzi, în cari conștiința e amor-

FOILETON.

Tinerul bărdaș.

De Dămian Izverniceanu.

(Continuare și fine.)

Ziua următoare era o zi frumoasă. Soarele sus pe cer își cernea vîpăea de lumină peste întreg orașelul. Dulcea mireasmă a teilor înfloriți plutia molatic și ușor prin aer. Cîțiva nori albi scămătoși plutiau încet și rătăcitori pe nemărgînita boltă cerească. Prin frunzișurile platanilor de lingă biserică, o droae de *bribefi* făceau gălăgie de te asurziau, ear rîndunelele vesele spintecau aerul.

Biserica, liniștită și măreață își înălția turnul spre albeștrimea cerului. Și cum era din nou vîrăuită, părea că se schimbă în haine de sîrbătoare, care sclipiau în bătea potopului de lumină. Numai în jurul turnului schelele făcute din grinzi și scinduri steteau întinse de jos dela temelii pînă sus în virful turnului. Cîțiva meșteri bărdași mișunau pe schelele înalte bocănînd cu securile în grinzi. Scripete, pâlămar și scări atîrnau de schele în jos.

Biserica era gata, numai crucea din virful turnului mai trebuia pusă. Acesta era lucrul cel mai greu, și printre muritorii rar detot se află oameni îndrăzneți, cari să-și pună viața în joc suindu-se la înălțimi amețitoare.

Ziua aceea era hotărîtă pentru înfigerea crucei în turn. Multă lume se adunase înaintea bisericii, ca să privească pe curajosul care-și risca viața. Era un lucru, pe care muritorii nu-l puteau vedea în toată ziua. Bărbați și mueri, fete și copii, toți se postară înaintea bisericii și se întrebau:

— Cine se va sui să înfigă crucea?

— Tinerul bărdaș, Ioniță, feciorul lui Toma Bălănescu — răspundeau unii.

Toată lumea adunată vorbea, producînd un murmur, ca dela zecî de roiuri de albine. Era față și Ioniță cu tatăl său Toma și cu mamă-sa. Vioara încă stetea deoparte, tristă și abătută, în haine cernite. Durerea din inimă o muncia. Ioniță însă era vesel și vorbea cu toți.

Cînd aduseră crucea învîlîită în pînză, mușimea tăcu. Nicio vorbă, niciun murmur nu se mai auzia. Atunci Ioniță păși înainte, sărută pe mamă-sa și pe tată-său, apoi pășind spre Vioara îl prinse mîna, i-o strînsă cu căldură și privi lung în albastrul ochilor ei. Fata oită, ear în colțul ochilor i-se iviră două lacrimi strălucitoare. Ioniță din vesel ce era, deodată se înduioșă.

— Vioară — grăi el atunci, cu vocea înecată — n'avea frică! Dumnezeu va fi cu mine și mă va mîntui de primejdie!

După aceea, luîndu-și remas bun dela in-

treaga lume ce era acolo adunată, începu a urca scările. Mulțimea remase înlemnită, și fără a grăi un cuvânt, urmăria pe tinerul bărdaș Ioniță, care urca sprinten scară după scară. Cînd ajunse la jumătate calea, se opri pe un pod de scinduri de pe schele, ca să mai resufle puțin. Mulțimea murmură încet nerăbdătoare. Vechiul meșter bărdaș, Toma Bălănescu, de jos tot îi dedea sfaturî, ca nu cumva să i-se întimple vr'o nenorocire.

Ioniță, resuflînd des, își ștergea fruntea de sudori cu batista albă. Apoi uitîndu-se în jos la Vioara, o flustură de două-trei ori prin aer, și virînd-o în buzunar, începu earăși să urce pe scări în sus.

Vioara nicio clipă nu-l perdeea din ochi. Privia așa percutată la el. Îl învîluia în privirile ei calde. Ea nu mai auzia nimic, și nu mai vedea decît pe Ioniță, care se suia cu băgare de seamă pe scară în sus. Mai avea puțin, ș'apoi era sus în virful turnului. Inima ei svîcnia cu putere și peptul îi tresăria ușor. O mîhnire, o durere nedeslușită i-se scobora în suflet. Avea presimțiri rele.

Globul aurit din virful turnului strălucia ca un soare. Ioniță ajunse pe podul cel mai de sus de pe schele, de unde mai avea de suit o scară înaltă pînă la globul strălucitor. Sui și scara aceea pînă în virful ei, unde înțepenindu-se bine, începu să cerceteze gaura din glob, în care

tită, așazicind moartă! Și eată, doftorul nu e departe! Sfintul Gheorghe și azi poate tămădui bolnavi și învia morți. N'a trecut încă veacul minunilor. În ciți nu se va trezi conștiința adormită, ciți nu vor părăsi căile rătăcite pe cari au apucat, și ciți nu se vor întări în credința, că prigonirile sînt zădarnice, că adevărul triumfează — dacă Biserica, îndeplinindu-și chemarea ei de învătătoare, ar lumina pe credincioși! Cît de frumos ar putea crește Biserica caractere, prin predică corespunzătoare gradului de pricepere al ascultătorilor! Și ce frumos lucru ar fi, cînd *Biserica vie* ar fi compusă din *creștini adevărați*! Cu durere însă trebuie să constatăm, că Biserica noastră, demultă vreme nu mai luminează, nu mai învață. Formele goale și reci ale ritului, rugăciunile rostite fără niciun înțeles, cîntările executate fără pricepere — eată tot ce ofere și astăzi Biserica credincioșilor ei botezați. De predică nici vorbă! Sau și dacă iciclea predică vr'un preot, la 4—5 ani odată, predica nu e pricepută de ascultători, pentru că nu e acomodată priceperii lor, căci nu sînt crescuți prin predică.

Rezultatul de azi al educației ce se săvîrșește prin Biserica, este: *fariseismul* cel mai ordinar, bigotismul, neștiința, ori înstrăinarea totală de Biserica adevărată. Astfel am ajuns de oamenii noștri nu mai știu de ce merg la biserică și nu cunosc însemnătatea sărbătorilor. Roadele bogate ce le-ar aduce sărbătoria conștiință a praznicelor de peste an, ar fi nespuse de mare. Cele cîteva ore petrecute în biserică într'o meditație asupra faptelor *Marelu* martir *Gheorghe*, acum în timpul de renviere al naturii și în vremurile de grea încercare prin care trecem, ar rămînea ca un tezaur neperitor în inimile credincioșilor, contribuind la educația lor mai mult decît sărutarea icoanelor și fumul înecăcios al luminilor...

Să nu ne mirăm deci, dacă în orașele mari bisericile au devenit teatre, ear teatrele bisericilor...

Cum a ajuns Carol pe tronul României?

În noaptea de 11 Februar a anului 1866, o ceată de conjurați intră în palatul Domnului român *Alexandru Ioan Cuza*,

avea să înfigă crucea. După aceia uitîndu-se la cei de jos le grăi:

„Pune-ți crucea și o trageți în sus.”

Bărdașii de jos legară cu pălămare crucea învîlă în pînză, apoi începură să o tragă în sus. Scripetele scrițiau ascuțit, ear crucea legată se urca mereu. Ioniță în vremea aceasta privia de sus dela înălțimea amețitoare la lumea adunată jos. Ajungînd crucea la el, o deslegă binișor și desvîlînd-o din pînză o prinse cu amîndouă mîinile și o ridică cu toată puterea în sus. Dar cînd s'o înfigă în glob, mintea i-se turbură, ochii i-se întunecară, ear turnul începu a se învîrți cu dînsul.

— „În care gaură să înfig crucea?!... atîta mai putu să întrebe de sus, cutoatecă în vîrfurile globului era numai una.

— „E gata... Oamenii buni, nu mai *privireși* la el, că s'a sfîrșit!... răcni desnădăjduit, meșterul Toma Bălănescu, care numai atîta copil avea. Și în clipa următoare Ioniță cu crucea în mîni se prăbuși de pe schelele înalte în prăpastia adîncă.

Tipete fiorose și desnădăjduite se porniră atunci deodată din mulțimea privitoare. Vioara dete și ea un țipet și căzu fără simțire la pămînt.

Două corpuri omenești zăceau la pămînt: Vioara, care leșinase, și sârmanul Ioniță, tinerul bărdaș, care era strivit în modul cel mai oribil sfîrșindu-se cînd îi era viața mai dragă.

silindu-l să-și iscăliască abdicarea dela tronul României. După detronarea lui Cuza, afacerile țării se încredințează unui guvern provizor compus din Nicolae Golescu, Lascar Catargiu și colonelul Haralamb. Bărbații de frunte ai țării au înțeles, că în aceste timpuri grele, cînd Românii aveau să dovediască de sint sau nu în stare a se zmulge din rîndul țerilor balcanice, numai alegerea unui prinț străin putea fi spre binele țării. Senatul și adunarea deputaților și alege Domn pe Filip de Flandra, fratele mai mic al regelui Belgiei. Împăratul Napoleon al III-lea însă se împotrivesc, și Filip de Flandra (la 15/27 Februar) nu primește coroana. Atunci o solie pleacă din țară la Paris să capete învoirea împăratului de-a alege pe prințul Carol de Hohenzollern, o rudă a împăratului Napoleon al III-lea, și a regelui Vilhelm al Prusiei. Împăratul Napoleon, nu numai că nu se împotrivesc, ci însuși recomandă pentru tronul României pe prințul Carol. Tatăl tinerului prinț, Carol Anton de Hohenzollern se afla la Düsseldorf.

În ziua de 19/31 Marte 1866, *Ion Brătianu*, capul partidului național-liberal, era la Düsseldorf, unde e primit în audiență de prințul Carol Anton. În seara acelei zile trimisul locotenentei române, Ion Brătianu, îi arată starea țării și primejdiile ce-o amenință, dacă va mai dura mult lipsa de Domn. Prințul îi răspunde, că nu poate lua nicio hotărîre pănăce nu întreabă pe capul familiei, pe regele Vilhelm al Prusiei. Brătianu se întoarce la Paris, ear prințul Carol Anton aduce lucrul la cunoștința regelui, și scrie și lui Bismarck, prezidentul ministerului prusian.

Regele din capul locului nu era pentru candidatura tinerului prinț. El susținea, că e prea umilitor pentru un Hohenzollern să fie vasalul Sultanului turcesc, cum avea să fie Domnitorul României. Nu afla nicio garanță, că monarhia electorală română—deși acum vrea să fie monarhie ereditară—ar ținea cu tărie la alesul său. Trecutul acestor țări ar dovedi tocmai contrarul...

Prusia era în ajunul resboiului cu Austria. Tinerul prinț de Hohenzollern, care se afla în garnizoană la Berlin, trebuia să se pregătiască a lua parte în acel resboi. Și acum soarta îl pusese în fața problemei: Să se lupte, ca soldat prusian, cu arma în mîna contra Austriei, ori ca principe român să conspire cu Austria în contra Rusiei și a protectoarei acesteia, în contra Prusiei? Regele Vilhelm al Prusiei se temea, ca nucumva din pricina intrigilor Rusiei, care nu voia Domn străin, România să fie silită a se alia cu Austria, dușmana Prusiei.

La 8/20 April poporul alege prin plebiscit pe tinerul prinț Carol. Bismarck era pe partea prințului. El îi zicea: „Nația întreagă te-a ales. Pleacă deadreptul acolo, unde te cheamă să domnești!... Rusia și Poarta vor protesta cu tărie; Franța, Anglia și Italia vor fi pentru D-ta; Austria va face tot posibilul să te impedece, dar n'ai să te temi, căci Austriei îi voi da eu delucru pe cîțva vreme... Odatăce vei fi în România, chestia se desleagă repede. Puterile nemulțumite vor protesta, dar protestul va rămînea pe hîrtie, și fapta nimeni n'o va putea face nefăcută!” Bismarck l-a sfătuit să-și ceară concediu dela Rege și să plece cu dela sine putere; astfel nu va pune pe Rege în situație grea. Ear după aceia a stăruit și pelîngă prințul Carol Anton pănăce l-a înduplecat. La stăruința prințului Carol Anton, Regele

Prusiei, îl încredințează, că va primi faptul împlinit și prințul Carol să-și dea dimisia din armată îndatăce va trece granița.

La 1 Mai alegerea prințului Carol este întărită de prima adunare constituțională, care proclamă Domn ereditar pe principele Carol de Hohenzollern. Ear în ziua de 8 Mai 1866 prințul Carol, însoțit de Ion Brătianu, calcă pe pămîntul României la Turnu-Severin, și la 10 Mai își face intrarea solemnă în București...

Zilele trecute și-a serbat ajungerea vîrstei de 70 ani, felicitat din toate părțile ca un rege înțelept și bun, care și-a ridicat țeara la nivelul ei de astăzi

IGIENĂ.

Măsuri preventive contra beției.

Măsurile preventive contra beției ar fi, după unii: monopolul statului pe beuturile spirtoase sau proectatul monopol pe cîrciume; ear după alții: o lege contra beției, taxe pe spirtoase, premii fabricanților de rachiu de mere sau de bere, instrucțiuni pentru medicii ca să controleze ușor aceste beuturi, să le controleze des etc.

Rafinarea rachiurilor din Moldova o cer mai toți autorii noștri, ciți s'au ocupat de această chestiune. „Singura măsură, — zice Poni, — de îndreptare este: a se interzice cu totul, sau ieșirea din fabrică, sau importarea alcoolurilor, cari n'au fost perfect purificate de substanțele toxice, ce provin din fabricațiunea lor”. Dr. Felix a relevat de repețiteori acest fapt, și la 1890 încă mai este silit a scrie că exportăm un alcool de puritate perfectă, dar în interiorul țării mai permitem, cu excepțiunea Capitalei, consumațiunea beuturilor celor mai îmbătătoare. Vom fi, sper, destul de energici a ridica și fabricațiunea din țeară la demnitatea celei din capitală.

Afară de mijloacele arătate pănă aici pentru combaterea beției, s'au mai combinat și altele, d. e.: societăți de temperanță, azile pentru bețivi și sistem ideal Gotenburgian.

În Bucovina preoțimea ține predici contra beției, cu rezultate destul de mulțămitoare, deoarece deja în multe comune din Ardeal și Bucovina, unde alcoolismul făcuse invaziuni mari, o mulțime de oameni s'au lăpădat cu desăvîrșire de beutra holerei sau „bulercii”.

Spre a micșora tragerea la beție, trebuie mai întîi să se îmbunătățiască hrana; apoi să se înlesniască producțiunea de beuturi mai inofensive, ca: mustul de mere, pere etc. Instrucțiunea și povăța bună, pedepsirea aspră a preoților ocrotitori ai beției își vor da negreșit roadele lor bune. Oamenilor fără muncă și dedați la beție să li-se dea de muncit cu orce chip, pentru că astfel îi constrîng și a se hrăni mai bine, și îi oprești de a sta tot în cîrciumă, îi scapă de mizerie și îi scoți din ghiarele beției.

Pe asemenea fapte bune se poate cunoaște proprietarul sau arendașul, care iubește pe țaran, îngrijind de dînsul ca un adevărat părinte.

Familiiile bune de țaran se feresc cît mai mult de a-și mărita fata după un tiner știut de bețiv, și este de dorit ca nici averea, ce poate moștenește asemenea tiner dela părinți, să nu înduplece pe părinții fetei a-o lega de un bețiv, pentru că la acesta și averea se prăpădește curînd. Nenorocită este o familie, cînd capul ei este bețiv, căci dela dînsul se molipseșc și ceilalți membri ai familiei.

Despre progenitura deamă de tînguit a bețivilor, despre boalele ce rezultă din beție, ca dambă, boale de rinichi, ficat și de inimă, umflătură de membre și pîntece (dropică) mă cred dispensat de a trata aici mai amănunțit.

Dr. Gheorghe Crăiniceanu.

Economie.

Poporul nostru și datoriile.

Ne place nouă Românilor, să ne lăudăm cu lucruri de ale noastre: că am înaintat, că ne-am ridicat, și pestetot, că pășim și noi în toate alăturile de celelalte neamuri, dar ne dăm preaputînă seamă de unele scăderi, cari încetul cu încetul

străbat tot mai adânc în viața poporului și cari cu vremea pot să copleșască toate însușirile cele bune ale lui, ducându-l la — prăpastie!

Și dacă ne și aducem câteodată aminte de ele, înloc să le lecuiim și să le vindicăm, le ascundem.

Sintem noi un pic și cam certăreți, și ne plac și petrecerile și beuturile, — dar o altă patimă și mai rea s'a instăpinit în timpul din urmă la noi. Este patima *datoriilor*, făcute cu treabă și fără treabă!

În trecut, pentruca omul să-și poată împlini o trebuință simțită, în lipsa de bani, trebuia să recurgă la ajutorul cămătarilor, cari folosiau toate chițibușurile pentru a storce cât se poate mai mult pe cei ajunși pe mîna lor. Dar tocmai din această cauză, împrumuturile de bani se făceau, din partea țărănimeii, cu multă băgare de samă, — cu multă judecată. Numai celce avea neapărată trebuință de bani, făcea împrumuturi.

Dar cutoate că lucrul se făcea în mod restrîns, urmările erau destul de zdrobitoare. În cele mai multe cazuri țărănimea a trebuit să cază strivită de acest rău.

Imprejurarea aceasta a îndemnat pe fruntași poporului să se gîndiască la aflarea unui mijloc, prin care să-l scoată din ghiarele cămătarilor fără suflet, scăpîndu-l de căderea materială și morală.

Astfel au început să înființeze institute, — cari să-i îmbie țăranelui împrumuturi eftine: cu camete potrivite și legătueli de plată ușoară. Înloc de împrumuturile date de cămătari cu 50 — 100% interese, institutele de bani au îmbiat împrumuturi cu 12%, 10, și apoi 7 — 8% la an. I-s'a dat țăranelui astfel puțința, ca nu numai să nu-și micșoreze averea cu plățirea de camete neome-noase, ci prin împrumuturi eftine să-și poată *înmulți* averea căștigată cu multă trudă și osteneală.

A fost bună ideea asta, și e bună și acum pentru cine o *știe folosi*, — dar țăranel nostru cu timpul a trecut peste marginile înțelepciunii întru folosirea aceasta!

Pănăcînd scopul institutelor de bani este, ca să-i vină în ajutor țăranelui, în cele mai arzătoare trebuințe, — țăranel de cîțiva ani încoace a început să folosiască banii pe lux și trebuințe puțin sau deloc simțite, și așa a început a se îngloda în datoriile grele.

Mulți din țărani noștri făcînd citeun împrumut de 100 ori 200 coroane, au crezut că o să-și întocmească în economie mai bine afacerile decît pănă aci, și o să se pomeniască la toamnă, că au făcut bună treabă. Dar demulțorii lucrul stă întors, căci toamna vine fără ca țăranelui să-i aducă ce el nădăjduia.

Și acum ce face țăranel?

Trece o lună, trec două, trece anul, sau și mai mult și el nu numai că nu plătește capitalul împrumutat, dar nici cametele nu le poate plăti.

Și așa s'a înglodat rău. Într'o bună dimineață se vede dat în judecată. Procesul i-a adus chel-tueli mari, pe cari el nu le poate suporta.

Ce face acum?

la un nou împrumut, pentruca „să se reguleze“.

Urmarea e, că unii niciodată nu se mai pot scăpa de năcazuri; și dacă tatăl a dus-o rău, copii lui fără îndoială o vor duce și mai rău! Pentrucă datoria e lucru mare. De aceia ne și spune zică-toarea, că *„cine nu e dator, e destul de bogat“*.

Îndemnăm deci și sîtuim pe țăranel nostru, să nu uite, că institutele de bani, băncile, sint pentru a-i veni în ajutor în lipsele lui *simțite* și binepricepute, și nu pentru a face lux și lucruri fără scop. Și de aceia, pe viitor să fie cu maimultă judecată la facerea datoriilor! Ear făcînd împrumuturi pentru lucruri folositoare, să ridice bani dela băncile noastre, cari îi sint mai binevoitoare lui și cari pentru scopurile culturale folosec însemnate sume din prisosul lor, dînd astfel ce e dela popor, tot poporului.

„Tovărășia“

N. Simulescu.

CRONICA.

Simpaticul nostru prietin locotenent *Toma Manciu* (Iglau) a fost distins cu medalia benemerenti pentru servicii militare.

Tînărul *Dimitrie Beserdian* din localitate s'a logodit cu d-șoara *Elena Nedici* din Timișoara. Felicitări!

Chestia luminației orașului nostru nu dă înainte din cauza nepăsării condamnabile a celorce ar merita să fie arătați cu numele în public.

De seară bere-Pilsen în restaurantul Novak din localitate.

Mîne, Duminecă, d. a. la 2 ore adunarea generală a Societății Grădinei de tir din localitate.

Cancelistul *Coriolan Lazar* s'a fidațat cu d-șoara *Ana Lungu* din localitate. Felicitări!

Au trecut la pensie notarul din Greovaț *Ion Epure* și *Adam Albu*, notar în Iladia.

Bătrînel subcolonel *Victor Hoffmann*, fost director la „Volksbank“ a încetat din viață.

La 10 Mai congregația de primăvară a județului nostru Caraș-Severin.

Poliția din localitate a pus zilele astea mîna pe niște falzificatori de bani. S'a găsit și mașina cu care fabricau coroane, la *Francisc Kautzner* care a fost momentan arestat.

Casa avocatului *Baltazar Munteanu* din strada principală a trecut prin cumpărare în posesia lui *Francisc Hulesch*.

Specialist în boale femeiești medicul Dr. *Dionisie Liuba* s'a mutat la Timișoara, strada Rezsó Nr. 3.

Administrația poștelor din Austria a hotărît să ridice o statuie lui *Emanuel Herman*, inventatorul *cărților poștale*. La 1 Octombrie a. c. se împlinesc 40 de ani decînd cărțile poștale s'au pus în circulație mai întîi, la Viena.

La 12 Mai se va desvîli în Anglia monumentul marelui general *Iuliu Cesar*, ridicat pe locul unde se crede că eroul a trecut fluviul Tamisa.

Sergentii aghiotanți ai regimentului 31 din Calafat au luat inițiativa de-a ridica un monument pe mormîntul sergentului *Constantin Popescu*, care a fost prima victimă a resboiului româno-ruso-turc din 1877.

La Marsilia a căzut ploae de pucioase. Să crede, că vînturile au adus pănă la Marsilia un strat de pucioasă dela vulcanul Etna, care decîtva timp aruncă lavă din sine.

Farmacia la Sf. Gheorghe din localitate e nu numai o binefacere, ci chiar și o podoabă a orașului nostru.

La Jebel se va face o altă alegere de deputați sinodali. Nădăjduim, că deastădată ai noștri vor fi la înălțime, grupîndu-se pe lingă candidații noștri cei vechi. Tot astfel sperăm că și la alegerile de deputați din Buziaș, Teregova și Bozovici preoții își vor face datoria.

Soldații din Prusia primesc instrucții din agricultură. Și la noi în țară s'a început instrucția agricolă practică cu honvezii din comitatul Vesprim.

În statul Washington s'a pus în practică legea în contra bacșifului. Orec slujbaș dintr'un local sau hotel, care ar primi bacșis, se consideră ca primitor de mită; ear oaspele, care dă bacșis, se privește de mituitor. Pedepsele sint marf.

Consiliul municipal al Vienei a dat unei strade din capitala Austriei numele *Cantacuzinogasse*.

Pentru noua biserică română, ce se va clădi în Paris, s'au început colecte în România.

Profesorul dela facultatea teologică-evangelică din Viena, Dr. Sellin, făcînd săpături pe teritorul vechiului Ierihon, a descoperit fortificațiunile unui oraș cananiț și rămășițele palatului de earnă al lui Irod, ultimul rege iudeu.

Legea engleză pentru apărarea copiilor, care decurînd a intrat în vigoare, oprește strict pe părinții a-și duce copii la birturi.

Călătorînd mai mulți deputați sinodali între Lugoj și Caransebeș într'un cupeu s'a votat asupra formei gramaticale *eu sint* și *eu sunt* (pămînt și cenușă...) Din cei șapte călători, 6 înși au votat pentru *eu sunt*, și numai unul singur a votat împotriva acestui solecism. Caracteristică a fost argumentația acestei majorității „zdrobitoare“.

Ministrul reg. ung. de agricultură a prezentat camerei un proiect de lege privitor la navigația maimultor riuri din patrie, între cari e luat și Mureșul, Someșul și Timișul.

În Lissabona s'a simțit un puternic cutremur de pămînt. Au fost nimicite comunitățile Benavente și Samorra, ear San-Stefano și Salvatena au perit de tot.

În gara din Timișoara-Fabric s'au aprins lemnele adunate grămezi, un vagon cu petroleu și trei vagoane goale. Focul numai cu greu s'a putut localiza.

Duminică „la joc“ în comuna Broșteni, feciorul *Mărian Băgăria* a descărcat un foc de revolver asupra lui *Petru Popa*, care juca cu o fată, ce era eschisă din joc de ceilalți feciori. Glonțul l-a nimerit în pept și l-a ucis la moment. Ucigașul a fost arestat.

Pickering, directorul observatorului universității Havard, (Statele-unite) va încerca în Iulie a. c. să între în legătură cu locuitorii de pe Marte. Atunci e Marte mai aproape de Pămînt. Va trimite semnale luminoase cu-o oglindă mare de 1/4 milă engleză.

La *Reșița* earăși s'a întimplat o nenorocire, provenită din nebagărea de seamă a unui muncitor, care umblînd cu dinamită, a explodat o patroană și l-a sîrticat în bucăți.

Firma Mandel și Quittner din capitală a primit finanțarea liniei ferate *Biserica-albă-Bozovici-Iablanifa*, începînd astfel cit de curînd lucrările.

La *Forotic* încăerîndu-se la bătae, un copil de 10 ani a străpuns cu cuțitul pe adversarul său de 11 ani.

La *Agadici* un fecior rabiât și-a omorît pe tatăl-său. Cită bestialitate!

Astăzi serbează Socialiștii ziua de întăi Mai în Grădina de tir din localitate.

Bibliografie.

A apărut No. 4. din „Neamul Românesc“ literar, cu următorul sumar: Cărți noi, A. Vlahuță, Delavrancea și Constanța Hodoș, de N. Iorga. A fost cîndva (poezie) de G. Rotică. Sonet (poezie) de A. A. Naum. Drumuri noi după lucruri vechi de N. Iorga. Datorie (poezie) de I. Pajură. Situația școlilor românești din Ardeal și Țara-Ungurească (urmare) de I. L. Părăsit (poezie) de Oreste. Liga națională a cumpărătorilor de I. Ramură. Îndurare (poezie) de Const. Manolache. Din scrisorile lui A. S. Pușchin, traducere din rusește de Luca L. Brînză. Speranța (poezie) de I. Pajură. Singurătate (poezie) după Paul Verlaine de Mihail Iorgulescu. Cugetări de N. Iorga. Romînimul în Bucovina (urmare) de C. Iordăchescu. Cîntecul Virtelniței (poezie) după Leconte de Lisle, de T. G. Stoenscu. Cea d'întăi ideie a Academiei Române de N. Iorga. Părăsit (poezie) de T. Murășanu. Vilva Băilor de I. Agirbiceanu. Fetele lui conu' Arghire (urmare) de Irina G. Lecca. Cîntec de pierde-vară de Mihnea Olmaz. Nedreptatea și dreptatea (poveste) de N. Mateescu. Herman și Dorota (traducere) de Oreste. Amintiri din Ardeal de T. O. Jumătate de om (poveste) de C. Rădulescu-Codin. Teoriile literare ale unui nou profesor de Universitate (d. G. Ibrăileanu) de N. Iorga.

No. 437 din „Biblioteca pentru toți“: *Casa cu geamurile portocalii*, nuvele de *Ion Minulescu* preț 30 bani.

Nuvelele lui Minulescu au în ele ceva exotic, ceva din atmosfera nuvelor lui *Jean Lorrain* sau *Oscar Wilde*, o atmosferă însă trecută prin spectrul personalității sale, și acclimatizată firei și felului nostru de a fi.

De vinzare la toate Librăriile din țară și la *Librăria Editoare Leon Alcalay, București*.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu**.
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu**.

Nr. 104—1909.

Edict de licitare minuendă.

Prin aceste se aduce la cunoștință tuturor celor interesați, că Duminică în 9-lea Mai st. n. a. c. dimineața la 11 ore se va da în întreprindere repararea turnului bisericii gr. cat. din Oravița rom. în calea licitațiunei minuende.

1. Prețul de esclamare 3034 cor. 45 fil.

2. Reflectanții vor avea să depună un vadiu de 5%, a prețului de esclamare, pe care vadiu trebuie să-l întregască la 10%, ce-l ce capătă întreprinderea.

3. Ofertul acceptat de curatoratul bisericesc pe respectivul întreprinzător îl obligă din ziua licitațiunei, pe comuna bisericească numai după aprobarea protocolului, prin Ven. Ordinariat.

4. Planul și proiectul de spese cei interesați pot să-l vadă (în orele oficioase) la cancelăria oficiul parohial protopopes.

Oravița rom. la 22 April 1909.

Victor Poruțiu

protopop

Nicolae Gașpar

curator

Ion Bogdanu

învățător

Aviz.

Sînt de vînzare

unsprezece lanțe de pămînt clasa primă pe teritoriul comunei Agadicî în partea hotarului ce cade cătră moara dintre Rachitova și Ticvaniul-mic, și așa pămîntul e la îndemină atît pentru Rachitoveni cît și pentru cei din Ticvaniul-mic.

Informațiuni amănunțite dă subscrisul. Oravița-montană la 8. April 1909.

Dr. Gheorghe Anca
advocat.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări de viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorî asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

informațiuni la Direcțiune în Sibii, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad, la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune Iomănești, reprezentate prin bărbați de ai noștri de toată încrederea.

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

tot felul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

„SENTINELA“

institut de economii și credit
ca societate pe acții

în Satul-nou (Réva-Ujfalu)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu 5% interese, plăind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

Cîntece și plîngerî

6 compoziții romănești de o rară frumusețe, pentru voce și piano, dedicație doamnei Eleftera Dr. Mihali de Iustin Cl. Juga — ni-se trimite la redacție. Cuprinde cîntecele: „Dorul de țară“, „Trecut-a bădița dealul“, „Tu te duci bade sărace“, „Frunză verde frunzuliță“, „Cîntecul haiducului“ și „Pe sub fereastră curge un rîu“.

Prețul 3 coroane.

„Plugarul“ s. p. a. în Cacova

cu filiala în Goruia

primește depuneri pe lîngă libel și în cont-curent cu 5—6% și plătește și darea de venit după depuneri.

==== Cumpără și schimbă tot felul de monede și hîrtii de valoare. ====

Acordă împrumuturi în cont-curent și pe obligațiuni fără termin și amortizare în condițiunile cele mai favorabile.

Escomptează cambiî cu giranți și acoperire hipotecară.

Acordă avansuri pe hîrtii de valoare și cereale. Primește spre încasare mandate indigene și străine.

A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 coroane numai 2 fil.

Vitele asigurate pân' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Mijlocește cumpărarea de mașinării și alte unelte agronomice.